

STAVBA DOMU SVOBODNÉHO BRATRSTVÍ, II. DÍL

Ing. Dr. techn. J. Hyan

Při projektování domu S. B. bylo již ze začátku patrné, že nebude možno zachovat ani průčelní zeď starého domu č. 186 v ulici Anenské, jak bylo požadováno při povolenacím řízení památkovým úřadem. Dům čp. 186 měl svou staletou historii, stejně jako jeho přední část č. 8 v ulici Karlově a budtež uvedeny stručně některé zajímavé detaily, jak se podařilo je zjistit. Dům č. 8 v ulici Karlově tak zvaný "žlutý dům" býval průchodní a byl ozdoben hvězdou, skulpturami a erby pod korunou. V nejstarší době byl spojen s následujícím a v roce 1404 bydlily tu bekyně tzv. zbraslavské. Ve 12. století založil totiž kněz Lambert le Begue v Lutychu náboženské spolky, které byly stíhány církví, scházely se v úkrytech a byly nazývány jamníky (od slova jáma). Naše pozdější bekyně byly ženy nábožné, odívaly se prostým šedým rouchem a konaly dobré skutky, ošetřovaly nemocné, sbíraly pohozené děti a vyučovaly dívky; nebyly však ve svazu řádovém. (Jsou také uváděny ve spojení s hnutím bratří a sester svobodného ducha a jako předchůdci dnešního unitářství).

V době, kdy obývaly dům bekyně, patřil zemanu Bohuslavu Žáčkovi z Nechvalic v okrese Sedlčanském, pak Humprehtu z Tasnovic na Zvoleňovsku, roku 1308 byl Zdenka Medka z Waldeka a byl pak spojen s číslem 187, jenž byl před ním proti kostelu sv. Klimenta.

Zadní část domu v ulici Anenské s dvěma nevládnými úzkými dvorky a dvorními křídly, přiléhajícími k domu č. 8 a tvořícími osmiúhelníkové hlavní nádvoří, patřila ve 14. století Velflovi Kamaréři z bohatého rodu Velflovicův. V roce 1622 byl zabaven Erasmu st. Štampachu ze Štampachů, roku 1625 bydlily v něm Klárisky po návratu do Prahy z Panenského Týnce, než jim byl upraven klášter u sv. Anežky. Dům koupil pak staroměstský primátor František Cortesi de Peregrini a říkalo se pak dlouho dům korteský. Manželka primátorova Voršila byla rodem Krocínová z Drahobejle. V postranním dvoře byla pěkná pískovcová kašna z jednoho kusu pískovce, v pozdější době několikrát značně poškozená a opravovaná; voda vytékala z prapodivně rozšklebené hlavy fauna, která se zachovala v dobrém stavu a bude umístěna na vhodném místě v novém domě.

Příznivé zimní počasí umožňuje nám pracovat s neztenčenou intenzitou také na druhé stavební etapě domu S. B. Po úplném dokončení železobetonové kostry budovy počátkem prosince minulého roku začalo se s postupným odbedňováním rámové konstrukce jednotlivých etáží; začátkem ledna uvolněna nosná konstrukce velkého přízemního sálu: kasetový strop, nosící horní tři patra a konsolová konstrukce rozsáhlé galerie; současně vyzdívány cihelné výplně mezi železobetonovými pilíři a vnitřní dělicí příčky, pracováno v souterrainu na kanálech pro uložení roury ústředního topení, na úpravě a izolaci kotelny, osazovány žulové schody; osazena vazba krovu a položena provisorní krytina: dokončením této práce a provedením vodotěsné izolace na velké terase nad přední částí přízemního sálu jest stavba dostatečně chráněna před nepříznivým deštivým počasím.

Podle výsledku užších nabídkových řízení rozhodnuta zadání zařízení ústředního topení a větrání, kanalisace, vodovodu, plynovodu, rozvodu teplé vody, elektrického osvětlení a výtahu; na montážích se již pilně pracuje a podle stavebního programu budou dokončeny nejpozději do konce února, aby pak v poslední etapě byly provedeny omítky a vnitřní práce řemeslné.

Zmínil jsem se již dříve, že dispoziční řešení domu S. B. bylo podmíněno požadovaným nejvhodnějším připojením nové budovy k starému domu v rušnější a důležitější ulici Karlově, odkud bylo nutno projektovat také hlavní vstup k velkému přednáškovému sálu v přízemí; dům č. 8 byl v r. 1929 rekonstruován přestavbou III. patra a úpravou souterrainu, 1930 bylo upraveno II. patro a zřízeny nynější kanceláře S. B. v I. patře. Po dokončení nynější stavby

bude v přízemí upraven vstup k sálu a esteticky vyřešeno účelné připojení k novému domu. Příští provoz vyžadoval vyřešení několika organických celků: velkého a malého sálu, jídelny, kanceláří, svobodárny a bytů, logicky uspořádaných tak, aby podle potřeby bylo možno je snadno spojovati a zajistiti tak nejvýhodnější používání. Největší zájem byl ovšem věnován oběma sálům; porovnáme-li řešení souterrainu a přízemí, zejména základní myšlenku: vhodnou a účelnou konstrukci, vynecháním původně projektovaných železobetonových pilířů, zmenšením rozměrů hlavních nosných pilířů rámové konstrukce a tím uvolnění užitkové šířky, docíleny nerušené průhledy v obou podlažích. Oba sály možno prodloužiti: v souterrainu prostorem jídelny, v přízemí prostorem vstupní přímo osvětlené a větrané hally a v úrovni galerie konsolově vyřešeným ochozem v prostoru hally.

Malý souterrainní sál o světlé výšce 4,75 m jest určen pro tělocvik, rytmiku, loutkové divadlo a menší slavnosti; vykazuje 195 m² užitkové plochy a bude možno spojití jej širokým otvorem s jídelnou o 100 m² plochy, od níž bude oddělován dubovou skládací stěnou. Jevišť o 48 m² plochy bude přímo spojeno se šatnami účinkujících. Hlavní vstup do sálu bude z ulice Anenské púo jednoramenném schodišti přímo k šatnám a vstupům do sálů, s možností nouzové komunikace do ulice Karlovy. K malému sálu přiléhající jídelna, spojená po dokončení stavby s místnostmi v domě č. 8 bude při normálním provozu samostatným celkem s moderně vybavenou kuchyní, chladírnu, zásobami, umývárnu a přípravnou.

Velký sál přednáškový v přízemí o světlé výšce 8,10 m a půdorysné ploše 260 m² (sál Burianova divadla má 295 m² půdorysné plochy), bude přímo osvětlen a větrán a možno jej obdobně zvětšiti o dalších 100 m² plochy hally, od níž je oddělen dubovou skládací stěnou. Umělé osvětlení sálu bude řešeno zasklenými plochami ve spodní rovině kasetového stropu. Hlavní vstup je z ulice Karlovy přízemím domu č. 8. Ve výši I. patra jest rozsáhlá galerie o 120 m² půdorysné plochy; v obou podlažích jest na pravé straně široký ochoz s nouzovými východy od hlavního schodiště a do ulice Anenské.

Provoz obou sálů děje se tudíž protisměrně, tedy s hlediska bezpečnosti, rychlého vyprázdnění sálů a těž kontroly velmi výhodné. Uzavřeným celkem bude také svobodárna ve II. a III. patře, přístupná z Anenské ul. po hlavním schodišti; obsáhne celkem 28 pokojů moderně vypravených a zvukově izolovaných, vybavených teplou a studenou vodou. V podkroví bude byt ve hlavním traktu a vodoléčba ve dvorním traktu, s terasami po celém obvodu tohoto podlaží.

Architektonické řešení domu S. B. jest založeno na konstrukci, již sleduje a zdůrazňuje účelným rozdělením hmot dvoupatrového traktu v ulici Anenské, s ustupujícími dvěma patry nad velkou terasou v úrovni I. patra a terasově oboustranně ustoupeným podkrovím s valbovou střechou a taškovou krytinou; klidné průčelí, s převažujícím velkým oknem přízemního sálu vynikne hladkými plochami, s mírně předloženými podokenními římsami; fasáda bude provedena v břízolitové omítce, se soklem z umělého kamene. Obdobnou ideu, účelnost vyjádřenou použitím hodnotných materiálů v bezvadném provedení, sleduje i vnitřní výprava budovy: žulová schodiště, hladká dveřní křídla, okna a dveře s kováním z lesklé bílé bronzi, šamotové dlažby ve vstupní halle, na terasách, chodbách, kuchyních a lázních, šamotové obklady v lázních, klosetech, u umývadel, vlýskové dubové podlahy v sálech, v pokojích svobodárny a bytech, hodnotná hygienická zdravotní zařízení, příjemné osvětlení, topení a větrání.

Hlavní snaha: dodržeti hygienu a ekonomii příštího provozu v novém domě podle dnešních moderních zásad, jest sledována při všech pracích a při svědomitosti provádějících firem lze očekávati uspokojivý výsledek také při poslední, dokončující etapě velkoryse řešeného díla.

Cesty a cíle 10, 1932, č. 1, s. 22–26.